

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 144 sahifa,
2-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
<i>Abdullayeva Sh. H.</i>	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
<i>Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li</i>	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
<i>Abdullayeva Feruza Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
<i>Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi</i>	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
<i>Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
<i>Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li</i>	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
<i>Kalandarova Maxliyo Aslonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
<i>Kamalova Dilrom Olimjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
<i>Kamolova Gavhar Akbarovna</i>	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatievna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
<i>Maxkamova Laylo Majidovna</i>	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
<i>Mengliqulova Maftuna Abdullayevna</i>	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
<i>Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi</i>	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
<i>Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari	90
<i>Suyarov Xurshid Baxriddinovich</i>	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
<i>Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi</i>	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
<i>Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
<i>Vaisova Yodgora Sardorbek qizi</i>	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
<i>Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений.....	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики.....	137
<i>Каримбаев Ниетбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения.....	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	

RAQAMLI MUHIT TA'SIRIDA BOLALAR PSIXIKASIDAGI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI

Abdullayeva Sh. H.

TDSHU Pedagogika va psixologiya kafedrasi professori,
psixologiya fanlari doktori

Annotatsiya: Mazkur maqolada raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasida yuz berayotgan transformatsiya jarayonlari psixologik nuqtayi nazardan tahlil qilingan. Raqamli texnologiyalarning kognitiv, emotsional va ijtimoiy rivojlanishga ta'siri tizimli yondashuv asosida o'rganilgan. Tadqiqot natijalari bolalarda diqqatning parchalanishi, emotsional regulyatsiya muammolari va ijtimoiy kompetensiyalar transformatsiyasi kuzatilayotganini ko'rsatdi. Shu bilan birga, raqamli muhit kognitiv tezkorlik va axborotni qayta ishlash qobiliyatini oshirishga xizmat qilayotgani aniqlandi. Maqolada profilaktik va koreksion tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: raqamli muhit, bolalar psixikasi, kognitiv rivojlanish, emotsional intellekt, ijtimoiylashuv, transformatsiya.

Abstract: This article analyzes the transformation processes occurring in children's psyche under the influence of the digital environment. The impact of digital technologies on cognitive, emotional and social development is examined through a systemic approach. The findings indicate attention fragmentation, changes in emotional regulation mechanisms and transformation of social competencies. At the same time, digital exposure enhances information-processing speed and corrective recommendations are proposed.

Key words: digital environment, children's psyche, cognitive development, emotional intelligence, socialization, transformation.

Аннотация: В статье анализируются процессы трансформации психики детей под влиянием цифровой среды. Рассматривается влияние цифровых технологий на когнитивное, эмоциональное и социальное развитие ребенка. Результаты исследования свидетельствуют о фрагментации внимания. Изменении механизмов эмоциональной регуляции и трансформации социальных компетенций. Вместе с тем выявлено положительное влияние цифровой среды на обработки информации и когнитивную гибкость. Разработаны профилактические и психокоррекционные рекомендации.

Ключевые слова: цифровая среда, психика детей, когнитивное развитие, эмоциональный интеллект, социализация, трансформация.

KIRISH

Zamonaviy jamiyatda raqamli texnologiyalar bolalar rivojlanishining ajralmas qismiga aylandi. Maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarning kundalik hayotida smartfon, planshet va internet resurslaridan foydalanish keng tarqalgan.

Lev Vygotskiy ta'kidlaganidek, bola rivojlanishi ijtimoiy muhit bilan o'zaro ta'sir jarayonida kechadi. Bugungi kunda mazkur ijtimoiy muhit raqamli makon bilan boyib, yangi psixik mexanizmlarni shakllantirmoqda.

Uri Bronfenbrennning ekosistema nazariyasiga ko'ra, bola rivojlanishi mikro va makro tizimlar ta'sirida shakllanadi. Raqamli muhit mazkur tizimlarning yangi komponenti sifatida namoyon bo'lmoqda ^[1].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekistonlik olimlarning raqamli muhit va bolalar psixikasi masalasiga bag'ishlangan tadqiqotlarida asosiy e'tibor milliy qadriyatlar, oilaviy tarbiya va zamonaviy texnologiyalar o'rtasidagi muvozanatni saqlashga qaratilgan. Mahalliy psixolog va pedagoglar (M. Jo'rayev, G. Shodmonova, N. Qodirova va boshqalar) o'z ishlarida raqamli vositalarning bolaning kognitiv rivojlanishiga ikki tomonlama ta'sirini ta'kidlaydilar: bir tomondan, interaktiv dasturlar bilish faolligini oshirsa, ikkinchi tomondan, nazoratsiz foydalanish diqqatning parchalanishi, sirtqi bilim olish va tanqidiy fikrlashning susayishiga olib kelishi mumkin.

Ijtimoiy-emotsional sohada o'zbek mualliflari virtual muloqotning kuchayishi bolalarda haqiqiy munosabatlarni o'rnatish ko'nikmasini zaiflashtirishi, milliy an'analarga asoslangan "jonli suhbat" madaniyatini pasaytirishi haqida ogohlantiradilar. Ayniqsa, oilaviy mehr-muhabbat, kattalarga hurmat va jamoaviylik kabi qadriyatlar raqamli izolatsiya sharoitida xavf ostida qolmoqda.

Tadqiqotlarda shuningdek, gadgetlardan haddan tashqari foydalanishning fiziologik oqibatlar – uyqu buzilishi, gipodinamiya, ko'rish qobiliyatining pasayishi – hamda bularning bolaning o'quv faoliyati va ruhiy barqarorligiga salbiy ta'siri tahlil qilinadi. O'zbekistonlik olimlar yechim sifatida "raqamli gigiyena" tushunchasini joriy etish, yoshga mos ekran vaqti me'yorlarini belgilash, ota-onalar va pedagoglarning raqamli savodxonligini oshirish zarurligini ilgari suradilar. Ularning ishlarida texnologiyani butunlay rad etish emas, balki uni bolaning intellektual va axloqiy rivojlanishiga xizmat qildirish, milliy mentalitetga mos kontent yaratish, virtual va real hayot o'rtasida sog'lom muvozanatni ta'minlash g'oyalari ustunlik qiladi.

O'zbekistonda so'nggi yillarda raqamli ta'lim platformalarining joriy etilishi bolalarning ekran vaqti sezilarli oshishiga olib keldi. Bu holat psixik transformatsiya jarayonlarini ilmiy o'rganishni talab qiladi. Mavzuning dolzarbligi bolalar psixikasida yuz berayotgan o'zgarishlarni ilmiy jihatdan asoslash va ta'lim tizimi uchun psixologik tavsiyalar ishlab chiqish zarurati bilan belgilanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

1. Nazariy tahlil va qiyosiy tahlil
2. Psixodiagnostik metodikalar [diqqat barqarorligi, emotsional regulyatsiya shkalasi]
3. So'rovnoma [ota-onalar va o'qituvchilar ishtirokida]
4. Statistik tahlil [korrelyatsion tahlil]

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot 7–12 yoshli 120 nafar o'quvchi ishtirokida amalga oshirildi.

Tahlil natijalariga ko'ra:

1. Raqamli qurilmalardan kunlik 3 soatdan ortiq foydalanuvchi bolalarda diqqat barqarorligi pastroq ekan aniqlandi [$r = -0,42$].
2. Emotsional regulyatsiya darajasi va ekran vaqti o'rtasida salbiy bog'liqlik mavjudligi kuzatildi ^[2].
3. Biroq, kognitiv tezkorlik ko'rsatkichlari yuqori darajada namoyon bo'ldi.

Albert Banduraning ijtimoiy o'rganish nazariyasiga muvofiq, bolalar virtual modellar orqali xulq-atvorni o'zlashtirishi mumkin ^[3].

Shuningdek, Daniel Goulman ta'kidlagan emotsional intellekt komponentlarida ayrim transformatsiyalar kuzatildi. Natijalar raqamli muhit bolalar psixikasiga ikki qirrali ta'sir etishini ko'rsatdi. Bir tomondan, axborotni tez qabul qilish, ko'p vazifalilik qobiliyati rivojlanmoqda. Ikkinchi tomondan, chuqur fikrlash va barqaror diqqat mexanizmlari susaymoqda. Den Olveus tadqiqotlarida onlayn muhitdagi agressiya va kiberbulling bolalar psixikasiga salbiy ta'sir ko'rsatishi ta'kidlangan ^[4].

O'zbekistonlik olima Vasila Karimova ishlarida ijtimoiy muhit transformatsiyasi bola shaxsi shakllanishiga ta'sir etuvchi muhim omil ekanini ta'kidlagan ^[5].

Natijalarga ko'ra:

1. Raqamli muhit kognitiv tezkorlikni oshiradi.
2. Diqqat barqarorligi va emotsional regulyatsiya pasayishi ehtimoli mavjud.
3. Ijtimoiy kompetensiyalar virtual muloqotga moslashmoqda.

Raqamli muhit bolalar psixikasida kognitiv, emotsional va ijtimoiy o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Uning ta'siri bir vaqtning o'zida rivojlantiruvchi va xavfli fe'l-atvoriga ega. Shu bois:

- ekran vaqtini me'yorlash (kunlik 1,5–2 soat);
- maktablarda "raqamli gigiyena" dasturlarini joriy etish;
- maktablarda psixologik profilaktika ishlarini kuchaytirish;
- ota-onalar uchun psixologik treninglar tashkil etish zarur hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Raqamli muhit bolalar psixikasida murakkab va ko'p qirrali transformatsiya jarayonlarini amalga oshirmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, texnologiyalar bolaning kognitiv imkoniyatlarini kengaytirishi, tezkor fikrlash va kreativlikni rivojlantirishi mumkin, biroq nazoratsiz foydalanish diqqatning parchalanishi, sirtqi bilim olish, emotsional sovush va ijtimoiy yakkalanish xavfini keltirib chiqaradi. O'zbekiston sharoitida bu jarayonlar milliy qadriyatlar, oilaviy tarbiya va an'anaviy muloqot madaniyati bilan uyg'unlikda ko'rib chiqilishi zarur.

Raqamli muhitning salbiy oqibatlarini minimallashtirish uchun yoshga mos "ekran vaqti" me'yorlarini belgilash, bolalarga raqamli savodxonlik va gigiyenani o'rgatish, ota-ona va pedagoglarning mas'uliyatini oshirish, shuningdek, milliy mentalitetga mos xavfsiz kontent muhitini yaratish muhim ahamiyatga ega. Kelajak tadqiqotlari nafaqat muammolarni aniqlashga, balki raqamli imkoniyatlardan bolaning psixik salomatligi va barkamol shaxs sifatida shakllanishi uchun samarali foydalanish strategiyalarini ishlab chiqishga qaratilishi lozim. Texnologiya – bu vosita, maqsad emas; uning insoniy qadriyatlar va bolalik bag'ri-kenligiga xizmat qilishi har bir kattaning burchidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Bronfenbrenner U. The Ecology of Human Development. -Harvard University Press, 1979.
2. Twenge J. iGen. -Atria Books, 2017.
3. Bandura A. Social Learning Theory. -Prentice Hall. 1977.
4. Olweus D. Bullying at School. – Blackwell, 1993.
5. Каримова В.М. Ижтимоий психология. -2018.
6. Выготский Л.С. Психология развития человека. -М., 1984
7. Anderson M., Subrahmanyam K. Digital Media and Child Development. -2017.
8. UNICEF. Children in a Digital World. -2019.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.